

Renus 2023-2

**ARCHEOLOGISCHE VERENIGING RIJNSTREEK,
AFDELING 6 VAN DE AWN, NEDERLANDSE ARCHEOLOGIEVERENIGING**

JUNI 2023

IN DIT NUMMER:

- NOTULEN ALGEMENE LEDENVERGADERING AWN RIJNSTREEK
- AWN-EREPENNING VOOR PIERRE VAN GRINSVEN
- NIEUWE BESTUURSLEDEN STELLEN ZICH VOOR
- OPROEPEN EN AANKONDIGINGEN
- BOREN NAAR DE SPAANSE SCHANS VOSKUIL
- OPENING TENTOONSTELLING STRIJD IN DE GRAVENTIJD

Renus is een uitgave van de Archeologische Vereniging Rijnstreek, Afd. 6 van de AWN.

Redactie: P.J.M. de Baar, R.J.B. Hageman, J.E. van Oostenrijk.

Gegevens uit *Renus* mogen vrijelijk worden overgenomen, mits met voldoende bronvermelding, en er een kopie van het artikel, waarin gegevens uit *Renus* werden verwerkt, aan de redactie wordt gestuurd.

+++++

Vondstmeldingen

Heb je iets gevonden waarvan je denkt dat het van belang kan zijn, of weet je dat anderen dergelijke vondsten hebben gedaan? Bel dan met het gemeentebestuur van de plaats waar de vondsten zijn of worden gedaan. Vraag naar de voor archeologie verantwoordelijke ambtenaar op de gemeentesecretarie!

Onze afdeling houdt zich aanbevolen voor melding van plaatsen waar graafwerkzaamheden plaats (gaan) vinden. Help mee het bodemarchief te redden; een kleine vondst kan het begin van iets belangrijks zijn! Ons nieuwe emailadres: awnrijnstreek@hotmail.com.

Meehelpen met opgravingen?

Heb je belangstelling om actief deel te nemen aan veldwerk, dan kun je bij het bestuur vernemen welke projecten in uitvoering zijn of binnenkort zullen komen. Je ontvang dan nader gegevens over plaats en tijd. Met nadruk wordt erop gewezen dat ervaring absoluut niet vereist is.

Restaureren, tekenen en vondstverwerking

Deze werkzaamheden vinden plaats in onze werkruimte, Archeologiehuis Zuid-Holland, naast Archeon in Alphen aan den Rijn, elke maandagavond 20-22 uur en dinsdag 11-16 uur (niet op feestdagen).

Opgave van nieuwe leden

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden via het inschrijfformulier op de website van de landelijke AWN: <https://www.awn-archeologie.nl/lid-woorden/>.

Het basislidmaatschap kost € 55,- per jaar. Leden ontvangen viermaal per jaar het tijdschrift *Archeologie in Nederland*. Nieuwe leden worden persoonlijk uitgenodigd voor een eerste kennismaking met de afdeling.

Contactgegevens

Archeologische Vereniging Rijnstreek, afdeling 6 van de AWN,
Archeonlaan 1A,

2408 ZB Alphen aan den Rijn

e-mail: awnrijnstreek@hotmail.com

website <https://www.awn-archeologie.nl/afdeling/rijnstreek/>

Bankrekeningnummer: NL70 INGB 0003 1492 23

VOORWOORD

Beste leden,

In deze tweede *Renus* van 2023 vinden jullie het verslag van onze Algemene Ledenvergadering (ALV) op 17 april. De bijeenkomst in het Archeologiehuis was goed bezocht. Ongetwijfeld zal de aansluitende lezing van Mark Phlippeau over het Provinciaal archeologisch depot daaraan hebben bijgedragen. Veel topvondsten uit Zuid-Hollandse bodem passeerden de revue.

Een bijzonder moment tijdens de ALV was het afscheid van ons bestuurslid en oud-voorzitter Pierre van Grinsven. In de tijd dat we als AWN nog zelfstandig mochten opgraven heeft Rijnstreek door Pierres grote inzet en onder zijn enthousiaste aanvoering daar volop gebruik van gemaakt. Ons graafwerk heeft geresulteerd in vele (mede) door Pierre geschreven *Renus-rapporten* en diverse publiksboekjes, waar we als Rijnstreek bijzonder trots op zijn. Voor wie het nog niet wist: alle *Renus-rapporten* en publiksboekjes zijn als pdf te vinden op onze website.

Pierre is voor zijn verdiensten bij de AWN ook door het landelijk bestuur in het zonnetje gezet. Tijdens de landelijke ALV op 13 mei in het ministadje Nieuwpoort kreeg hij onder veel bijval de erepenning van de vereniging uitgereikt. Ook daarvoor is aandacht in dit nummer.

Op onze eigen ALV op 17 april traden Robbert Jan Hageman (secretaris) en Rom Perenboom officieel toe tot het bestuur. In deze *Renus* vinden jullie een kort portret van beide heren.

2023 is voor ons een heel bijzonder jaar: AWN Rijnstreek viert zijn 50-jarig jubileum. Dat willen we graag in het najaar groots vieren. Wie wil meehelpen een mooi programma op touw te zetten? Verderop in dit nummer komt deze oproep uitgebreider aan bod, naast nog enkele belangrijke oproepen en interessante aankondigingen.

Op 6 mei heeft een klein (boor)onderzoek plaatsgevonden naar mogelijke sporen van de Spaanse schans Voskuil in Oegstgeest. Vanwege aard en omvang van het terrein (tuin pastorie) konden slechts enkele leden hierbij aanwezig zijn. Hopelijk maakt het verslag van het onderzoekje in deze *Renus* veel goed.

Ten slotte besteden we in dit nummer aandacht aan de opening van de fraaie tentoonstelling *Strijd in de Graventijd* in het Archeologiehuis bij Archeon.

Komt dat zien!

Het bestuur

NOTULEN ALGEMENE LEDENVERGADERING AWN RIJNSTREEK

Gehouden op maandag 17 april 2023 in het Archeologiehuis te Alphen aan den Rijn. Aanwezig zijn het voltallige bestuur en 17 leden. De uitnodiging en agenda zijn toegezonden in de *Renus* 2023-1 pag. 4. Notulist: Piet de Baar.

1. De voorzitter **opent** de vergadering.

2. De **agenda** wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. De voorzitter doet een aantal **mededelingen**:

a. Op 14 november 1973 werd de afdeling Rijnstreek (her)opgericht. Het bestuur wil dit niet zomaar voorbij laten gaan. Om tot een of andere viering te komen, zal een jubileumcommissie in het leven geroepen worden. Belangstellende leden zijn welkom!

b. Wij beschikken nu over twee metaaldetectoren en een drone, en nu of later kan meegeholpen worden met het hanteren van een grondradar en/of weerstandsmeting en het interpreteren van de gegevens daarvan. Nu heeft de landelijke WGMA nog maar één apparaat, zodat ervaring daarmee wel heel zelden in onze streek opgedaan kan worden, maar dit verandert mogelijk binnen afzienbare tijd door het verwerven van een (nieuw en beter) apparaat voor deze contreien.

c. De Archeohotspot in Oegstgeest en een in oprichting in Voorschoten kunnen altijd vrijwilligers gebruiken, met name bij determineren.

d. Op 6 mei zal op verzoek van de Historische Vereniging Oegstgeest bij de Willibrorduskerk geboord en verder gezocht gaan worden naar sporen van de Spaanse schans De Voskuil (Voskuyl etc.) uit 1573/74. Omdat het parochiebestuur niet wil dat een mensenmassa de tuin vertrapt, kan bij het boren etc. maar een beperkt aantal personen aanwezig zijn. Maar vanaf het trottoir langs de rotonde is ook wel te volgen wat er gebeurt. Dit kan dienen als een vingeroefening voor boren e.d. naar meer schansen die tijdens het beleg van Leiden rond de stad gelegen hebben, waaronder die aan de Broekweg (thans in de kinderboerderij Merenwijk) en de Dwarswetering (nu een eilandje).

e. Op 17 en 18 juni zullen weer de Nationale Archeologiedagen plaatsvinden. Zoals gebruikelijk willen wij daaraan deelnemen door het organiseren van een soort opgraving voor kinderen: het met metaaldetectoren oppieperen van Romeinse (nep)muntjes. Dit is altijd een groot succes geweest, maar er moeten wel vrijwilligers zijn om dat proces te begeleiden. Dus alweer: vrijwilligers gevraagd.

f. Ook voor het restaureren van aardewerk op dinsdag in het Archeologiehuis kunnen zich nog steeds vrijwilligers melden.

g. Er is een reconstructie op flinke schaal gemaakt van een bouwinscriptie zoals die aanwezig geweest moet zijn boven een poort van het castellum Albaniana. Binnenkort zal de officiële aanbieding hiervan

plaatsvinden aan de wethouder van Alphen aan den Rijn, Anouk Noordermeer. Deze zal op een voor iedereen zichtbare plek aangebracht worden, met erbij een bord met uitleg.

4. De **notulen van de vorige Algemene Ledenvergadering**, gehouden op 11 april 2022, zoals afgedrukt in *Renus* 2022-2, worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Het **Bestuurlijk Jaarverslag en het Archeologisch Jaarverslag** over 2022 zoals gepubliceerd in *Renus* 2023-1 worden ongewijzigd vastgesteld.

6. Het **verslag van de kascommissie** over 2022, bestaande uit Bert Zandbergen en Els Koeneman, wordt door de voorzitter voorgelezen. De kascommissie heeft de boeken gecontroleerd en in orde bevonden, zodat die de vergadering voorstelt het beleid en beheer door het bestuur goed te keuren en décharge te verlenen. De vergadering stemt hiermee in en verleent het bestuur daarmee décharge over het financiële beheer en beleid over 2022.

7. Voor de **nieuwe kascommissie** voor het controleren van de jaarcijfers over 2023 stellen zich beschikbaar Els Koeneman (tweede termijn) en Leo den Hollander; zij worden bij acclamatie benoemd.

8. Het **Financieel Verslag** 2022 en de **begroting** voor 2023, zoals gepubliceerd in de *Renus*, geven geen aanleiding tot opmerkingen en worden door de vergadering goedgekeurd.

De penningmeester meldt nog dat het beheer vereenvoudigd wordt door de opheffing van één bankrekening, wat ook nog kosten bespaart. De voorzitter wijst nog op de komende verhuizing naar Katwijk als het provinciaal depot daarheen gaat; op dit moment hoeft er nog niet speciaal voor gereserveerd te worden, maar in toekomstige jaren zal dit zeker overwogen gaan worden.

9. **Plannen van het bestuur** voor 2023 en verder: in de *Renus* staat hierover een uitvoerig stuk. De voorzitter vraagt of er onder de leden nog ideeën leven die daar niet bij staan. Hij is verheugd dat het ledental gegroeid is in plaats van gekrompen (zoals vrijwel overal elders), maar een grote zorg is dat we wel voldoende 'buitenwerk' hebben, zoals opgravingen, boringen e.d., met name ook voor jongere leden. Nu beperkt onze speelruimte zich vaak tot postzegelformaat als wij zelf in vrijgegeven of te geringe terreinen mogen opgraven. Er is overleg geweest met Erfgoed Leiden en Omstreken, waar veel beleid bepaald wordt t.a.v. opgravingen in Leiden en de Bollenstreek. Afgesproken is dat ELO vroegtijdig zal inzien wanneer men daar meent dat een bepaald terrein geschikt is voor een publieksofgraving. Wij kunnen dan alles regelen, zoals een senior archeoloog, kraan, opgravingsmateriaal, en niet te vergeten vrijwilligers. De grondradar/weerstandsmeting is al genoemd. Het bestuur wil liever niet alleen verantwoordelijk zijn voor zo'n apparaat en bij alle andere afdelingen in Zuid- en Noord-Holland zal gevraagd worden of zij ook vrijwilligers hiervoor kunnen leveren, ook al moeten die nog opgeleid worden hoe ermee om te gaan. Ook is het moeilijk om te interpreteren; dat heeft b.v. de gang van zaken bij de zoektocht naar mottekasteel Starrenburg in Voorschoten aangetoond. Ook hierin zullen meerdere vrijwilligers getraind moeten worden. Aan het Erfgoedhuis in

Delft is gevraagd of men daar ook kansen ziet om een cursus hiervoor te organiseren, en ook een basiscursus.

Ook is er versterking nodig bij wat 'correspondentschap' bij de gemeenten genoemd wordt, zoals het houden van contact t.a.v. omgevingsplannen e.d. Er meldt zich al spontaan één gegadigde.

10. **Wijzigingen bestuursamenstelling:**

a. Pierre van Grinsven is na acht jaar statutair niet herkiesbaar en neemt dus afscheid. De voorzitter dankt hem voor zijn enorme inzet en vele activiteiten in enkele welgekozen woorden, en met een grote bos bloemen. Omdat eerder al Els Koeneman en Piet de Baar als bestuursleden afgetreden zijn onder de beperkingen van de Corona-pandemie, bedankt hij ook hen nu met een bos bloemen.

b. Voorgesteld wordt in deze vacature te benoemen Rom Perenboom. Er zijn geen tegenkandidaten gesteld en hij wordt bij acclamatie gekozen.

c. Na de vorige Algemene Ledenvergadering meldde zich Robbert Jan Hageman in de vacature van secretaris. Hij is meteen aan de gang gegaan als fungerend secretaris, maar de ledenvergadering moet hem nog officieel benoemen. Ook hier zijn er geen tegenkandidaten gesteld en dus is hij verkozen.

11. Bij de **Rondvraag** wijst Bert Zandbergen op de interpretatie van de grondradar-gegevens van Voorschoten-Starrenburg door Peter Seinen, de expert op dat gebied. Die interpretatie is (nog) niet eenduidig. Hierop zal dus nog verder gestudeerd moeten worden.

Jan Snatersen vraagt wanneer er gezocht zal gaan worden naar de schans aan de Dwarswetering, maar hiervoor is nog geen datum te geven. Hij komt nog even terug op het zoeken naar de schans De Voskuil. Naar aanleiding daarvan meldt de voorzitter dat, als we inderdaad een en ander vinden, er een informatiebord geplaatst zal worden. En uiteraard zal verslag gedaan worden in het *Leidsch Dagblad*, de *Oegstgeester Courant* en onze *Renus*.

Philip Pieterse meldt dat de Archeohotspot Oegstgeest inmiddels drie lezingen georganiseerd heeft, die behoorlijk bezocht werden, en dat er in het najaar weer een lezingencyclus gehouden zal worden. Dit noopt tot afstemming van beleid op dat gebied.

12. Hierna **sluit** de voorzitter de vergadering.

Vervolgens houdt Mark Phlippeau een presentatie over het provinciaal archeologisch depot, nu nog in Alphen aan den Rijn en straks in Katwijk, waarin tal van aspecten de revue passeren. Na afloop was er een gezellig samenzijn, waarin vele oude bekenden die elkaar vanwege de Corona-beperkingen lang niet gezien hadden, weer konden bijpraten.

AWN-EREPENNING VOOR PIERRE VAN GRINSVEN

Tijdens de algemene ledenvergadering van de landelijke AWN kreeg onze Pierre van Grinsven de bronzen erepenning¹ uitgereikt. De ALV 2023 werd gehouden op zaterdag 13 mei in het Arsenal te Nieuwpoort. Dit fraaie vestingstadje maakt deel uit van de Oude Hollandse Waterlinie (1672).

Pierre ontving de penning voor zijn vele verdiensten. Zijn eerste opgraving was Dorpsstraat 67 in Hazerswoude. Vele opgravingen volgden. Pierre ontwikkelde zich allengs tot opgravingsleider en organisator van opgravingen. Dit culmineerde in 2018 in de ‘publieksopgraving’ op de Zanderij te Katwijk, die zes weken duurde en waaraan 220 mensen uit Katwijk en omgeving aan deel namen.

Pierre maakte zich daarnaast terecht zorgen over de grote hoeveelheid onuitgewerkt onderzoek dat zich door de ‘werkdruk’ in de periode vóór de invoering van de Erfgoedwet (2016) had opgehoopt. In de inleiding van het eerste *Renus-rapport* (2007) schrijft hij “En wat heb je nu aan opgravingen als de resultaten niet voor het publiek toegankelijk worden?” In de *Renus Rapporten Reeks* (RRR) zijn uiteindelijk 21 rapporten verschenen, waarvan Pierre (soms met medeauteur) er meer dan de helft heeft geschreven. Van de publieksboekjes verschenen er zes, over Rijnsburg, Voorschoten, Bodegraven, Nieuwveen, Alphen en Katwijk. In alle gevallen was Pierre (een van) de auteur(s).

Pierre is van 2006 tot 2014 voorzitter van de afdeling Rijnstreek geweest. In deze periode hebben twee verhuizingen plaats gevonden: van het rioolgemaal aan de Geregracht naar de oude brandweerkazerne aan de Langebrug in Leiden. En uiteindelijk in 2012 van Leiden naar het Archeologiehuis bij het Archeon in Alphen aan den Rijn. Vanaf 2015 tot zijn aftreden in 2023 was Pierre vicevoorzitter (en geheugen) van onze afdeling.

Pierre heeft ook lange tijd gezorgd voor aantrekkelijke lezingen. Daarbij had hij de gewoonte om op Reuwendagen geschikte sprekers te ‘scouten’. Ook daar wist hij met zijn zuidelijke charme menigeen te strikken. En vanzelfsprekend geeft Pierre zelf ook graag lezingen over zijn opgravingen.

¹ Na 2020 zijn de voormalige zilveren en de bronzen legpenningen samengevoegd tot één algemene erepenning.

Voorts houdt Pierre periodiek contact met ambtenaren van de gemeenten Katwijk, Bodegraven en Voorschoten. Daarbij is hij altijd op zoek naar gelegenheden voor actieve betrokkenheid van AWN-leden bij opgravingen en het liefst natuurlijk weer een nieuwe publieksopgraving.

Niet in de laatste plaats had menig nieuw lid aan Pierre ook een goede mentor bij het zich eigen maken van de eerste beginselen van de archeologie. Kortom, vele jaren was Pierre de drijvende kracht die iedere club, zo ook onze afdeling, nodig heeft.

Joost Vorst

NIEUWE BESTUURSLEDEN STELLEN ZICH VOOR

Op de ALV van AWN Rijnstreek op 17 april zijn Robbert Jan Hageman (fungerend secretaris) en Rom Perenboom officieel geïnstalleerd als bestuurslid. Hieronder stellen we ons aan jullie voor.

Robbert Jan Hageman (68):

Ik ben (opnieuw) lid geworden van de AWN na mijn pensionering. Ik ben getrouwd en heb een dochter en een zoon. Dit najaar hoop ik grootvader te worden. Ik ben opgegroeid aan de Hoge Rijndijk, met castellum Matilo net achter onze groentetuin. Toen daar in 1967 een gasleiding werd aangelegd en er veel Romeinse vondsten aan het licht kwamen was ik verkocht. Ik heb geschiedenis en prehistorie gestudeerd in Leiden en een tijdje gewerkt bij het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam. Maar om redelijk aan de kost te kunnen komen heb ik in 1991/92 ook de Archiefschool gevolgd. Daarna heb ik tot mijn pensioen met veel plezier gewerkt bij het Nationaal Archief in Den Haag in allerlei interessante functies. Maar een echte kantoorman ben ik nooit geworden. Ik ben het liefst buiten en probeer me dan altijd voor de geest te halen hoe een plek er ooit kan hebben uitgezien en wat daarvan resteert of is terug te vinden. Mijn grootste interesse gaat uit naar de Romeinse tijd en de vroege middeleeuwen. Ik ben verknocht aan Leiden en de Rijnstreek. Bij de AWN wil ik me vooral inzetten dat we daar (weer) zelfstandig kunnen gaan graven – net ik lang geleden deed in onze moestuin.

Rom Perenboom (68):

Ik ben sinds oktober verleden jaar lid van deze vereniging. Een paar weetjes over mij: ik ben getrouwd, heb 3 kinderen en 2 heel lieve kleindochtertjes. Ik woon sinds 1990 in Alphen aan den Rijn, maar kom van oorsprong uit Nijmegen. Ik heb daar lang geleden sociologie (van stad en platteland) gestudeerd, maar ben in mijn werkende leven bij TNO vooral bezig geweest met gezondheidskundig en epidemiologisch onderzoek.

Ik ben altijd al geïnteresseerd in geschiedenis, doe al heel lang aan genealogisch onderzoek (niet pas na mijn pensionering), maar vooral geschiedenis die je kunt aanraken. Een van mijn eerste baantjes als student-assistent tijdens mijn studie sociologie had te maken met de voorbereidingen van de

Monumentenwet in 1988. Ik heb nog steeds de onbedwingbare neiging om, als ik in een oud gebouw ben, de muur of zo aan te raken en stel me dan voor hoeveel mensen dat voor mij hebben gedaan.

Ik ben via mijn schoonzus en zwager in aanraking gekomen met de AWN. Zij zijn lid van de afdeling 17. Tijdens een eerste bezoek aan het Archeologiehuis kwam ik in contact met Pierre van Grinsven en Piet de Baar. Sinds die tijd werk ik veel samen met Pierre en Piet om oude onderzoeken te documenteren en te rapporteren. Ik ben vaak op maandagavond en dinsdagmiddag op het Archeologiehuis te vinden, om (m.n. aardewerk) te determineren en gegevens uit te zoeken.

OPROEPEN EN AANKONDIGINGEN

- Dit jaar is het 50 jaar geleden dat de huidige afdeling Rijnstreek is opgericht. Graag willen we dit najaar aan dit jubileum aandacht schenken. We zouden bijv. een (bescheiden) symposium kunnen organiseren. Het bestuur heeft een jubileumcommissie in het leven geroepen. Daarvoor zijn natuurlijk ook leden nodig. Wie wil meedenken over een programma en helpen een leuk evenement van de grond te krijgen? Heb je belangstelling, stuur dan een mailtje naar awnrijnstreek@hotmail.com
- In het weekend van 17 en 18 juni vinden weer de jaarlijkse Landelijke Archeologiedagen plaats. Rijnstreek doet hier altijd aan mee met een activiteit voor jonge kinderen: het oppiepen met een heuse metaaldetector van (niet-heuse) Romeinse muntjes in een grote zandbak naast het Archeologiehuis bij Archeon. Natuurlijk worden de metaalvondsten keurig gemeld en gedetermineerd. Wie heeft tijd om op zaterdag of zondag een dagdeel (ochtend of middag) als begeleider in Alphen mee te helpen? Het is eenvoudig, leuk en dankbaar werk! Meld je aan via de mail (zie boven).
- Het ziet er naar uit dat er (na Oegstgeest) ook in Voorschoten een ArcheoHotspot zal worden opgericht. Dus een plek waar jong en oud kennis kan maken met archeologie, onder meer door wekelijks een paar uur aan de slag te gaan met het determineren en restaureren van vondsten. Wie van jullie heeft zin om te helpen bij het opzetten en/of begeleiden van deze nieuwe ArcheoHotspot? Aan te verwerken materiaal is alvast geen gebrek: er is nog veel te doen met de vondsten van onze oude AWN-opgraving van kasteel Roucoop in Voorschoten. Meld je aan via de mail (zie boven).
- Als je Voorschoten wat ver weg vindt, kun je ook in ons Archeologiehuis bij Archeon met vondstverwerking aan de slag. Elke dinsdag van 11-16 uur kan hier worden gepuzzeld en geplakt. Er is altijd plek voor nieuwkomers, die uiteraard goed op weg zullen worden geholpen door onze oudgedienden. Kom vooral een keer langs!

- Op woensdag 21 juni organiseert de Faculteit Archeologie van Universiteit Leiden een studiedag over (post)middeleuws aardewerk en glas. Dit is dé gelegenheid om praktische kennis op te doen over deze materiaalsoorten. Ga voor het programma en aanmelden naar [Assembled Articles: Studie\(mid\)dag middeleeuws en post-middeleeuws aardewerk en glas - Universiteit Leiden](#)

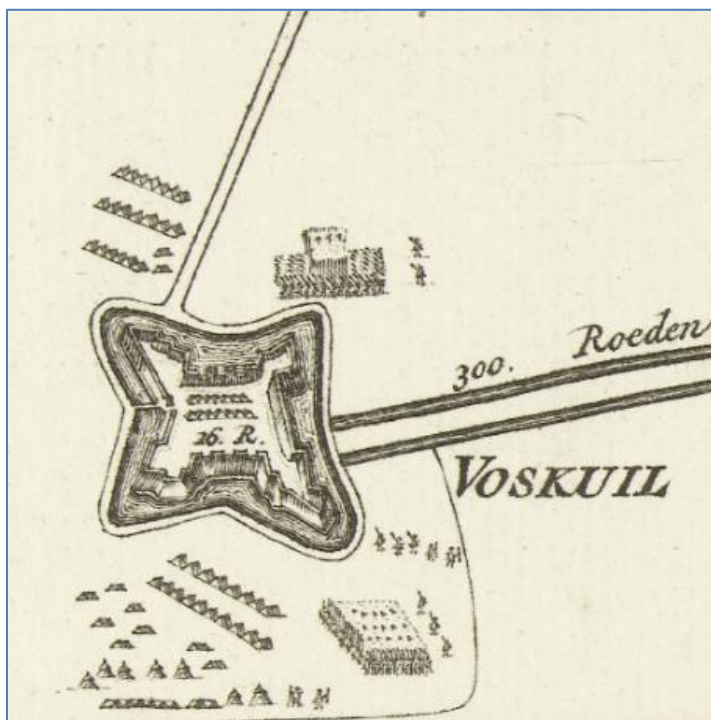
Robbert Jan Hageman

BOREN NAAR DE SPAANSE SCHANS VOSKUIL

Op de zonnige zaterdag 6 mei 2023, dezelfde dag waarop Charles III tot koning van het Verenigd Koninkrijk gekroond werd, waren leden van de AWN en de Historische Vereniging Oegstgeest verwoed aan het boren naar de schans Voskuil² (of Voskuyl) in Oegstgeest. Ruurd Kok schreef er een groot artikel over in het Leidsch Dagblad van 8 mei en Freek Lugt in de Oegstgeester Courant van 11 mei.

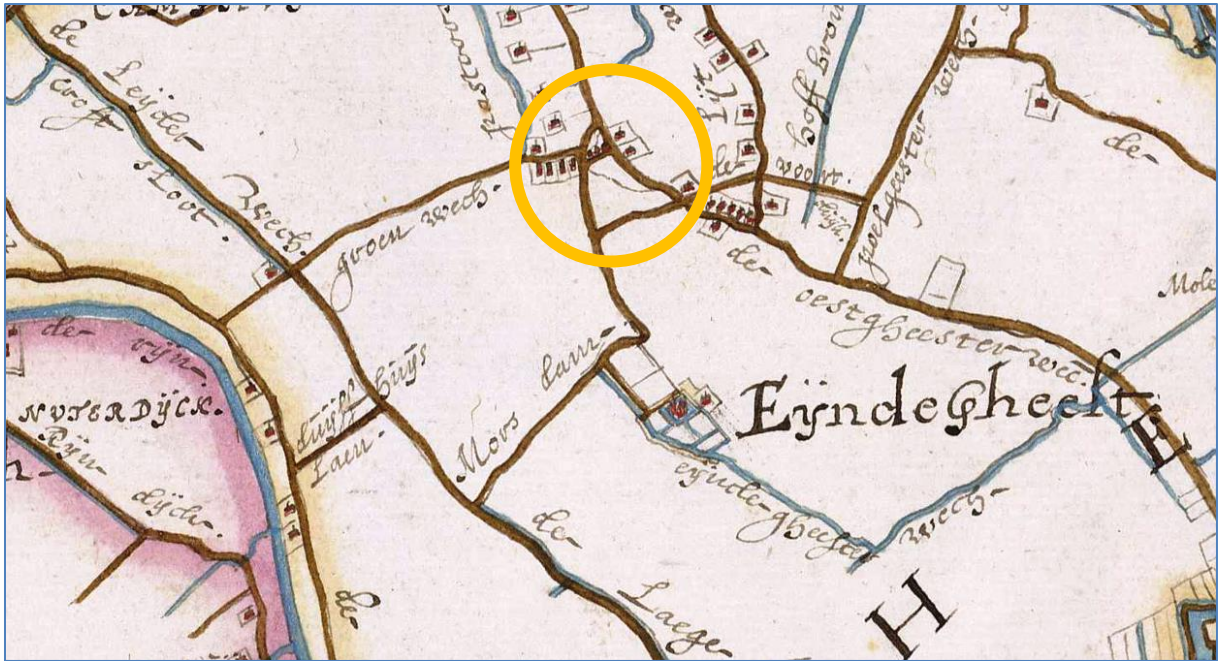
Het artikel van Ruurd Kok in het LD is te lezen op

https://www.leidschdagblad.nl/cnt/dmf20230508_38717511?utm_source=google&utm_medium=organic

Voskuil, fragment kaart van het beleg van Leiden, 1573-1574, anoniem, naar Joost Jansz. Bilhamer, 1752.

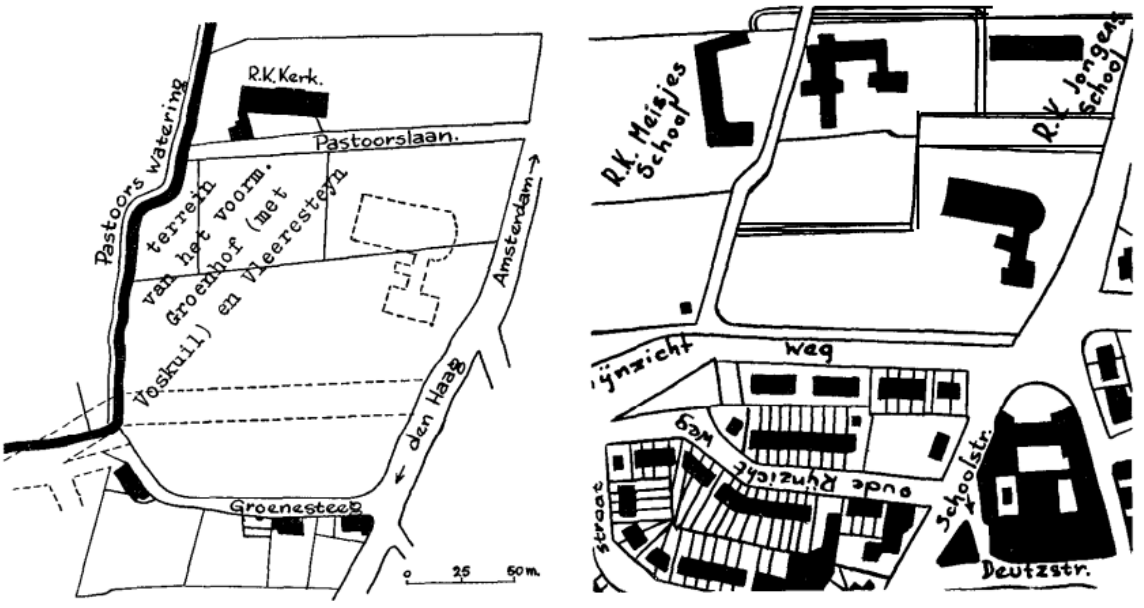
² Vernoemd naar de nabijgelegen boerderij (volgens sommigen herberg) Voskuil.

Oegstgeest op een kaart van het Hoogheemraadschap uit 1610-1618 of 1632 (in oranje cirkel het gebied waar we de Voskuil moeten zoeken).

Of de schans er echt zo heeft uitgezien, weet niemand. De vermoede locatie van dit fort van een kleine 60 bij 60 m. is ten zuiden van de Willibrordkerk, in de tuin van de pastorie en onder de rotonde.

Onder: links de toestand in 1818 met in stippellijnen de Rijnzichtweg en Willibrordkerk en rechts de toestand in 1957. De voormalige Groenesteeg heet nu de Oude Rijnzichtweg (bron: Van Varik, Leidsch Jaarboekje 1957).

Huidige situatie Willibrordkerk en rotonde op Google Earth (juni 2023).

Omdat de locatie gelegen is op het zuidelijke einde van een strandwal werd de hulp ingeroepen van de boorploeg onder leiding van Bert van der Valk van de werkgroep 's Gravenhage van de Haagse AWN³. Deze boorploeg heeft veel ervaring met boren in de duinen (strand wallen, zandbanken).

In de tuin (een raai richting kerk en een korte dwars daarop richting Christusbeeld in de tuin) en rond de rotonde zijn boringen gezet. Momenteel worden de boringen uitgewerkt. Behalve zand is er een zwarte kleilaag van een oude waterbodem met fragmentjes baksteen opgeboord. Dat zou de bodem van de gracht van de schans, maar ook die van de Zandsloot kunnen zijn. Een boring bij het Christusbeeld levert de enige scherf op, maar die blijkt afkomstig van een kogelpot van eeuwen voor de aanleg van de schans. Daarnaast zijn er nog een pootje van een niet nader te dateren grape aangetroffen, alsmede een complete Halfgeknotte Strandschelp (*Spisula subtruncata*). Het pieperen van de tuin leverde helaas niet meer op dan enige moderne metalen fragmenten en een schaar. Sowieso is het lastig de schans met zekerheid op te sporen door middel van boringen, schrijft Ruurd Kok. "Het gaat immers om een tijdelijk verdedigingswerk dat hooguit een paar jaar in gebruik is geweest".

Verder was het een prima dag met koffie, thee, broodjes en koek. Ook de samenwerking tussen amateurarcheologen en amateurhistorici smaakt naar meer. Samen zouden we, met het 450-jarig jubileum van het Leids Ontzet in het vooruitzicht (2024), verder kunnen speuren naar de andere schansen. Als het aan de afdeling Rijnstreek ligt, wordt de volgende te onderzoeken schans die op de Dwarswetering, bij de jachthaven tegenover brasserie Zijlstream.

Joost Vorst

³ De ploeg bestaat verder uit Jacqueline Heerema, Dick Bakkenes en onze Hans Willem van der Leeuw.

Foto: Willemien Timmers (Oegstgeester Courant).

Foto: Taco van der Eb (Leidsch Dagblad).

OPENING TENTOONSTELLING STRIJD IN DE GRAVENTIJD

Op woensdag 17 mei werd de tentoonstelling 'Strijd in de Graventijd' op feestelijke wijze door Robert Stein (hoofddocent Universiteit Leiden) geopend in Archeologiehuis Zuid-Holland te Alphen aan den Rijn. Evert van Ginkel hield een leuke inleiding, gevolgd door een interessante lezing van Nancy de Jong-Lambregts (promovenda Universiteit Tilburg) over: 'Strategie achter de strijd. Kastelen als multifunctionele pionnen in een dynamisch landschap'

De tentoonstelling is een must-see voor iedereen die geïnteresseerd is in de Hollandse geschiedenis. Het Middeleeuwse graafschap Holland was een klein, maar onafhankelijk en welvarend land. Het was ook een land waar bijna voortdurend oorlog werd gevoerd. Er was bijna geen generatie Hollanders, die opgroeide zonder dat er ergens strijd werd geleverd in het graafschap.

Bezoekers kunnen via educatieve luisterverhalen de belevenissen van verschillende (fictieve) personages uit de graventijd ontdekken. Topstukken zijn twee zeldzame, door detectoramateurs gevonden, wapenhandschoenen uit 1426, verloren tijdens de slag bij Alphen (Hoekse troepen van Jacoba van Beieren versus Kabeljauwse burgers uit o.m. Leiden en Vlaamse huurlingen).

De tentoonstelling is een productie van het archeologisch adviesbureau PA van René Proos (voormalig provinciaal archeoloog) en bureau TGV van Evert van Ginkel. De educatieve luisterverhalen zijn door ons (AWN Rijnstreek) in samenwerking met Museumpark Archeon ontwikkeld. De tentoonstelling staat op de tweede verdieping van het Archeologiehuis, dus recht onder onze AWN-werkruimte. De tentoonstelling is nog te zien tot november 2023. Meer informatie is te vinden op:

<https://geschiedenisvanzuidholland.nl/zien-en-doen/activiteiten/strijd-in-de-graventijd/> .